

Ο Ν Ο Υ Μ Α Σ

ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ

ΠΟΛΙΤΙΚΗ - ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ -
ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΗ

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ

Δ. Π. ΤΑΓΚΟΠΟΥΛΟΣ

Ένας λαός υφώνεται άμα
είη πώς δι φοβάται την
αλήθεια — ΨΥΧΑΡΗΣ.

Κάθε γλώσσα έχει τους φυ-
σικούς της κανόνες.
ΣΗΛΛΑΡΑΣ

ΧΡΟΝΙΑ ΣΤ'

ΑΘΗΝΑ, ΚΕΡΙΚΗ 14 ΤΟΥ ΣΕΠΤΕΜΒΗ 1908

ΓΡΑΦΕΙΑ: ΑΡΧΟΣ ΖΗΝΩΝ ΑΡΙΘΜ. 2

ΑΡΙΘΜΟΣ 309

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΓΙΑΓΚΟΣ ΧΑΤΖΗΣ. Οι κοινότητες (συνέχεια).
Γ. ΑΒΑΖΟΣ. Στόν Κάβο (συνέχεια).
Ο ΝΟΥΜΑΣ Συκοφαντική επίθεση.
ΠΟΙΗΜΑΤΑ. Λέκας 'Αρβανίτης, Λ. Παλιμής, Ν. Σαντορινιάς.
ΠΑΡΑΓΡΑΦΑΚΙΑ — Ο,ΤΙ ΘΕΛΕΤΕ — Η ΚΟΙΝΗ ΓΝΩΜΗ. — ΧΩΡΙΣ ΓΡΑΜΜΑΤΟΣΗΜΟ.

ANDRÉ CHÉNIER

UN JEUNE HOMME

Στίς φίλε Δημήτρη Σπυριδωνά

Ήμουν άδύνατο παιδί ώρια ήταν και μεγάλη
Και με τό χαμογέλιο της κοντά της με προσκάλεσε.
Συγγά στο γόνα της όρθός, μάθωω τό χέρι άκόμη.
Τό πρόσωπό της χάιδενα, τόν κόρφο της, τήν κόμη.
Και κάποτε καμόνοταν τό άγαπητό της χέρι
Τάνησχα τά χρόνια μου νά τιμωρη πώς έξερει.
Μπροστά στους άγαπητικούς, κοντά σ' αυτή, τό βράδια
'Απ' τήν πεντάμορφη έκαιρα τό πιο πολλά τά χάδια.
Πόσες φορές (μά τί ένοιωθα στην έλιανά βιάνη ;)
Μάγκάλιαζε χίλια φίλιά στο στόμα νά μου δίνη !
Και οι ποικιοί ψιθύριζαν κοιτάζοντας έμένα :
«Τό τρισμακάριστο παιδί ! Πόσα καλή χαμένα !»

Γενέθη: 'Απρίλις 1908.

ΛΕΑΝΤΡΟΣ Κ. ΠΑΛΑΜΑΣ

ΟΙ ΚΟΙΝΟΤΗΤΕΣ¹⁾

ΣΥΓΚΥΒΕΡΝΙΕΣ

Τά νησιά μπόρσχανε νά λεπτεροκυβερνηθούνα κα
νά μνή ύποφέρουνα πολύ από τόν Τούρκικο ζυγό
γιατί Τούρκους κάτοικους δέν είχανε, και όπως εί-
δαμε, ύπακούοντας στον καπετάν πασά ή σέ μεγα-
λουσιάνους Τούρκους μένανε άποξελασμένα από τήν
κεντρική έξουσία. Στ' άλλα όμως μέρη, όσα δέν εί-
χανε τέτοια τύχη, ό,τι δέν έφερε ή περίσταση τό
κατάφερε ή γνώση κ' ή ένωσή. Τό ένα χωριό ενώ
θηκε με τό κοντινό του, θεμελιώσανε έτσι ένα είδος
συνοριακής ή συγκυβέρνησης και μπόρσχανε, μ' άφτό
τόν τρόπο, ένωμένοι οι Ρωμιοί και βοθηώντας ή μια
κοινότητα τήν άλλη, ν' άποχτήσουνε και ανεξαρ-
τησία άρκετή και προνόμια περισσά. Έδώ με τό
καλό και με τά μπαξίσια. Έκεί με τό άγριο, παίρ-
νοντας για βοηθούς τους κλέφτες ή κ' οι ίδιοι πο-
λεμώντας τόν ένα μπέη και δείχνοντας άγάπη στον
άλλον, καταφέρνανε νά ζήσουνε και νά προκόψουνα.

¹⁾ Η άρχή του στο 306 φύλλο.

α'. Μωριάς.

Ή πιο μεγάλη συγκυβέρνηση τέτοιας λογής μπο-
ρεί νά λογαριασθή ή Μωριάς. Κι αλήθεια όλος ή
Μωριάς, έξόν από τή Μάνη, ήτανε μια συγκυβέρνηση
ειρηνική, που ή κάθε κοινότητα είχε τή δική της
ιδιοκυβέρνηση με που όλες μαζί ένωμένες άποχτήσα-
νε άρκετή δύναμη για ν' άλαφρεύουνα τό βάρος της
ακληρής σκλαβιάς.

Κάθε πολιτεία ή χωριό είχε ξεχωριστή κοινό-
τητα με δικούς της δημογέροντες ή γέροντες, άλλη
ένα μοναχά, άλλη πιότερους κατά τόν πληθυσμό της.
Τούς δημογέροντες τους εκλέγχανε με περισσοψηφία
οι κάτοικοι κάθε χρόνο ή κάθε έξη μήνες και τους
δίνανε ένα χαρτί ύπογραμμένο από κείνους που ψη-
φίσανε και που έπρεπε νά τό ιδή ή καντής της έ-
παρχίας για νά βγάλη τήν επικύρωση. Οι δημογέ-
ροντες, όσο κι αν είχανε μεγάλη έξουσία, ήτανε ύ-
πόχρητοι, σέ σπουδαία ζητήματα, νά συνεργάζουνα
με τους κάλιους, όπως λέγανε τους πρόκριτους, της
κοινότητας. Μόνε σέ σοβαρή περίπτωση συγκαλούσανε
και γενική συντυχία της κοινότητας.

Οι δημογέροντες παίρνανε άποζημίωση 50—500
γρ. τό χρόνο, και φροντίζανε για τήν κοινική πε-
ριουσία. Μαζέβανε τά δασίματα μαζί με τους συνά-
χτες και τά παραδίνανε στον ταμία της έπαρχίας,
μπορούσανε μαζί με τους κάλιους ή και μοναχοί τους
νά δανείζουνα χρήματα στο όνομα της κοινότη-
τας φροντίζανε για τις άγγαριές και αντιπροσωπέ-
θανε τήν κοινότητα στα δικαστήρια φροντίζανε για
τήν τάξη και τήν ήσυχία της κοινότητας και διο-
ρίζανε τήν πολιτοφυλακή και τήν άγροφυλακή έπι-
κυρώνανε τά σούβλαια που κένανε οι Ρωμιοί κάτοι-
κοι άναμεταξύ τους και κάθε έξαμηνιά ή κάθε χρό-
νο παρουσιάζανε τόν οικονομικό άπολογισμό και όρί-
ζανε μαζί με τους κάλιους τό ανάλογο δόσιμο του
κάθε κάτοικου. Η κοινότητα, έξόν που πλέρωνε βα-
σιλικά δασίματα, φρόντιζε για τά σχολεία και τις
εκκλησίες, για τά ύδραγωγεία, τά γιοφύρια, τους
δρόμους, για τους ταχυδρόμους, πλέρωνε τά προτί-
ματα, ζερεμέδες όπως τά λέγανε, νοιάζτανε για
τους φτωχούς της κοινότητας κτλ.

Ο Μωριάς ήτανε διακιρμένος σέ 24 έπαρχίες¹⁾.
Στήν πρωτεύουσα κάθε έπαρχίας μαζέβόντανε οι δη-
μογέροντες κ' εκλέγχανε για ένα χρόνο δυό προσετούς
τους κοτζαμπασήδες, κ' ένα ταμία, τόν καμμάλη.

¹⁾ Άγ. Πέτρος, Άντρούσα, Άργος, Άραβία, Βοστί-
τζα, Γαστούνη, Έμπλάκικα, Καλέβρυτα, Καλαμάτα, Κόρ-
θο, Λεοντάρι, Μιστράς, Μονεβασία, Κάτω Νιχαγιάς, Νησί,
Πάτρα, Πραστός, Πύργος, Κορώνη, Καρύταινα, Νικάαστρο,
Τριπολιτζά και Φανέρι.

Η έπαρχιακή συντυχία φρόντιζε πώς νά ξεμοιράζη
τους φόρους στην κάθε κοινότητα. Οι κοτζαμπασή-
δες ήτανε ύπόχρητοι νά μένουνα δυό τό χρόνο στην
πρωτεύουσα και νά φροντίζουνα για τό καλό της
κάθε κοινότητας. Σέ δική άναρεσις Τούρκο με Ρω-
μιό ή καντής δέν μπορούσε νά δικασή χωρίς ένα
προσετό τουλάχιστο, τις οικουμενικές ύπόθεσης τις
κειτάζανε μαζί με τό Δεσπότη.

Οι προσετοι προσπαθούσανε όσο μπορούσανε, νά
περιορίζουνα τις τυράχνιες που έκανε ή βοϊβόβτας κ'
έχανε τό δικαίωμα νά τόνο πάψουνα προσωρινά. Αν
έχανε μεγάλες διαφορές με τήν άρχή προσκαλούσα-
νε έπαρχιακή συντυχία, από όλους τους δημογέρον-
τες και τους κάλιους της έπαρχίας, και στην άνάγκη
άναφερόντανε στον Πασά, που τά τελεγραία
χρόνια έμεινε στην Τριπολιτζά. Μόνε με τήν άδειά
τους μπορούσε νά διορισθή ή νά παρτή ή μουλοού-
μπασης, δηλ. ή άρχηγός της χωροφυλακής, κ' έτσι
άφτός τους είχε άνάγκη και τους καλόπιανε. Οι
προσετοι αντιπροσωπέθανε στα δικαστήρια τήν έ-
παρχία κ' είχανε τό δικαίωμα νά δανειστούνα, στο
όνομα της έπαρχίας, χρήματα για γενικές άνάγκες.
Αν κ' ήτανε διορισμένοι για ένα χρόνο και μπορού-
σανε νά εκλεχτούνα πολλές φορές στή σειρά με ή
έπαρχιακή συντυχία είχε τό δικαίωμα νά τους πά-
ψη και στή μέση της διορίας τους.

Δυό φορές τό χρόνο, πάλι, οι κοτζαμπασήδες
μαζέβόντανε στην Τριπολιτζά όπου έμνησκε ή Πα-
σας και συζητούσανε για όλα τά γενικά συφέροντα
του Μωριά, και για νά ξεμοιράζουνα κωνονικά
και ανάλογα σέ κάθε έπαρχία τά δασίματα.

Έξόν όμως άπ' όλα άφτά κατώρθωσε ή Μωριάς
νά διατηρή και 2—4 αντιπροσώπους στην Πόλη,
τους Βακίληδες του Μορέως που, χάρη στις φιλίες
τους με τους δυνατούς και στα δώρα που με τρό-
πο δίνανε, προστάτθανε τους Μωραίτες από τόν
κατατρεμό και τήν τυράγνικ του Πασά.

Στό Μωριά κατοικούσανε και Τούρκοι και σέ
πολλές έπαρχίες εκλεγόντανε ένας κοτζαμπασής κ'
ένας Άγάς, όπως λεγότανε οι Τούρκοι προσετοι.
Στά τουρκοχώρια όμως οι δημογέροντες, που λεγό-
τανε Άγιάνηδες δέν εκλεγόντανε από τους κάτοι-
κους με διορίζοντανε από τόν πασά, κ' έτσι άμέ-
σως μπορείς νά νοιώσης πόσο λίγη σημασία δίνανε οι
Τούρκοι στην ιδιοκυβέρνηση που για τό Ρωμιό ήτανε
ή ζωή του ή ίδια.

Β'. Βλαχοχώρια.

Έξόν τό Μωριά, άλλη μεγάλη συγκυβέρνηση εί-
τανε τά Βλαχοχώρια στην Ήπειρο. Η Συρράκο, ή